

Qui té por dels xiulets?

L'Estat no pot sancionar de manera desproporcionada i desraonada les opinions discrepants

5 min. 21/04/2018 00:00

JOAN RIDAO (/FIRMES/JOAN_RIDAO/)
+ Segueix-me

Ja fa temps que s'observa una clara regressió en matèria de drets, i la llibertat d'expressió no n'és una excepció. Estan sent criminalitzades amb especial zel lletres de cançons o bromes de mal gust, i ara, com cada any entorn de la final de la Copa del Rei de futbol, rebrota la polèmica sobre la persecució dels eventuals xiulets a l'himne espanyol o al cap de l'Estat. En una lectura més benèfica, no es pot descartar que es tracti d'un enrenou creat amb finalitat purament preventiva. D'altra banda, és materialment impossible fiscalitzar la conducta dels milers d'espectadors que assisteixin a un esdeveniment com aquest. Amb tot, resulta esfereïdor comprovar que avui dia es qüestionin principis i valors que estaven més garantits durant l'immediat postfranquisme. El pluralisme democràtic i la tolerància no permeten a l'Estat censurar, controlar o sancionar de manera desproporcionada i desraonada l'expressió i la defensa d'idees o doctrines que, fins i tot plantejades al marge del marc constitucional o contràries als desitjos de la majoria, només constitueixen pensaments, crítiques o opinions públiques discrepants.

La llei 19/2007, contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport defineix com a actes o conductes violents o que inciten a la violència l'exhibició de símbols i l'entonació de càntics que, pel seu contingut o per les circumstàncies en què s'utilitzin, incitin o ajudin a la realització de comportaments violents o terroristes, o constitueixin un acte de menyspreu a les persones participants en l'espectacle esportiu (en aquest cas, s'entén que als rivals esportius, no al rei o a l'Estat com a tal). No cal dir que, d'entrada, hem de descartar que els xiulets puguin desencadenar actes violents i encara menys de signe terrorista. El problema seria més aviat que poguessin ser interpretats com un acte de menyspreu cap a una entitat com el Sevilla CF o els seus seguidors. No obstant, l'examen de qualsevol fet d'aquesta naturalesa ha de comportar una ponderació entre la llibertat d'expressió (i altres drets, valors i principis constitucionals) i el context sociopolític i cultural en què es produeixen, i això permet descartar d'entrada tota intenció vexatòria o hostil dels actors cap a l'afició sevillista.

El Tribunal d'Estrasburg ha declarat que les lleis no han d'atorgar una protecció especial i qualificada a les seves institucions més rellevants, sinó més aviat que han de permetre un grau de crítica més elevat cap a aquestes

En efecte, tot i que el legislador és autònom a l'hora de tipificar conductes que poden ser sancionades, i l'autoritat governativa és independent a l'hora d'interpretar-les, cal tenir en compte si les manifestacions que serveixen com a vehicle d'expressió suposen, si més no indirectament, una situació de risc per a les persones o els drets de tercers o per al mateix sistema de llibertats. Així, el Tribunal Europeu dels Drets Humans (TEDH) s'ha mostrat refractari a perseguir aquest tipus de fets, malgrat el rebuig social que puguin generar, si, amb abstracció del retret ètic que mereixen, no presenten un risc real de generar actes violents, és a dir, si no hi ha intenció de traduir aquestes expressions en violència física, cosa difícil d'aconseguir, com hem dit, mitjançant una xiulada, però també amb la crema d'una foto, un tuit o la lletra d'una cançó. Per això mateix ha condemnat repetidament Espanya per vulnerar l'article 10 del Conveni de Roma, cosa que constitueix un signe evident que, a diferència del que succeeix en altres països, aquí és més important protegir la 'dignitat' de l'Estat que la llibertat d'expressió.

El Tribunal d'Estrasburg ha declarat que els ordenaments no han d'atorgar una protecció especial i qualificada a les seves institucions més rellevants, sinó més aviat que han de permetre un grau de crítica més elevat cap a aquestes, ja que es tracta d'ens o figures públiques que han d'estar subjectes al qüestionament ciutadà en el marc d'un estat democràtic, tot i que, com hem vist, hi ha alguns límits com l'evitació de la violència o la protecció de la reputació. Això explica que el TEDH hagi arribat a afirmar que la legislació penal espanyola situa el rei "a l'abric de tota crítica en l'exercici de les seves funcions oficials" (assumpte Otegui contra Espanya, 2011) o que no hagi apreciat cap tipus de retret contra l'acte de calar foc a una fotografia del rei Joan Carles i la reina Sofia (assumpte Stern Taulats i Roura Capellera contra Espanya, 2018).

En definitiva, i sempre segons la doctrina del TEDH, no hi ha d'haver discursos o manifestacions que, pel seu contingut, puguin quedar fora de la llibertat d'expressió, incloent-hi els discursos de l'odi que expressen punts de vista que es confronten en el "mercat de les idees" (com diu la mítica doctrina del Tribunal Suprem dels EUA), per odiosos o repugnants que siguin. La majoria no pot imposar la seva manera de pensar a la minoria, de manera que la seva protecció, en cas que sigui necessària, hauria de venir de la mà de la proscripció exclusivament dels discursos racistes, xenòfobs o antisemites que puguin excitar una violència efectiva i real, a més de reconduir a l'ordre civil i mai penal o administratiu altres límits clàssics com els libel o els insults, especialment quan aquests tenen escàs valor social i no formen part de cap exposició d'idees.

Comparteix a facebook (https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://ara.cat/_772f7a6f?s=f)

Comparteix a twitter (http://twitter.com/share?url=http%3A%2F%2Fara.cat%2F_772f7a6f%3Fs%3Dt&via=ARAopinio&text=Qui%2C)